

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Historical

تاریخی

انجینر محمد هاشم رائق-از امریکا- ورجینا

۲۸ مارچ ۲۰۱۱

تجلیل از سال نو در چار گوشه دنیا

سال نوگشت به یاران کهن مژده دهید

که بهار آمد و باغ آمد و گل آمد و عید

بشر از هزاران سال پیش وقت شماری می کرده، اقوام متمدن ساکن در بین النهرین جزو اولین مردمانی بوده اند که آغاز سال نو را جشن گرفته اند. سومردان پنجهزار سال پیش و بابلی ها دو هزار سال پیش از میلاد مسیح جشن سال نو داشته اند. در تقویم بابلی سال نو با رؤیت هلال ماه نو، بعد از اعتدال بهاری آغاز می شد و جشن آن تا یازده روز ادامه داشت، در روزهای آخرین جشن یک سفره همگانی به نشانه همدلی همه اقوام در سال جدید گسترده می شد. در مصر باستان مردم به همراه فرعون سال نو را جشن می گرفتند. مصریان از نقش یک کودک به نشانه نو شدن سال استفاده می کردند، یونانیان به نمایش یک کودک در یک سبد، الهه شراب را در آغاز سال نو ستایش این نشانه ای از باروری و حیات دوباره طبیعت بود. همین نشانه ها به کلثیا راه یافت و استفاده از تصور یک کودک برای آغاز سال نو به نمادی از تولد عیسی مسیح پذیرفته شد، اما اینک در بیشتر جاها برای نشان دادن زندگی و سبزی استفاده می شود و درخت کرسمس با انواع چراغها و نشانه های رنگانگ تزئین می شود.

در امریکا و اروپا:-

در شهر نیویارک به هنگام تحویل در نیمه شب مردم در میدان تایم اجتماع می کنند. در لندن مردم در چند میدان اصلی شهر جمع می شوند تا صدای زنگ ساعت "بگ بن" در تحویل سال نو را بشنوند. در مسکو جشن سال نو در کاخ "کرملین" و اطراف آن بر گزار می شود.

در بیشتر مناطق اروپائی به ویژه در بخش هائی از انگلستان و اسکاتلند، اولین فردیکه بعد از سال نو به خانه می آید اگر مرد و دارای موهای تیره باشد باید با خود هدیه ای بیاورد که آمدن برکت را نشان بدهد. پول نقد، نان و ذغال

هدیه های خوبی به شمار میروند. جائی دیگر، در اطراف رود خانه دانیوب، رسم است که دختران اشتیاق خود را برای ازدواج در مراسم سال نو نشان می دهند. در یونان دختران شب عید سال نو شوری می خورند چون اعتقاد دارند این شوری به آنها کمک می کند تا شوهران آینده خود را در خواب ببینند.

اسپانیایی ها و پرتغالی ها به نشانه آمدن دوازده ماه خوشبختی، دوازده دانه انگور را از یک خوشه در شب عید سال نو می خورند. در رومانی به نشانه آمدن سال نو چراغها را تا صبح روشن می گذارند و پول خرد را در ظرفی از آب می ریزند و با دست شسته و تمیز آن را می شمارند و عقیده دارند این کار ثروت را برای سال نو افزون می نماید. اسکاندیناوی ها چراغ را در شب نوروز روشن می گذارند تا خورشید را تشویق به بازگشت کنند. اتریشی ها معتقدند دیدن پیر زن فرتوت در روز سال نو شگون ندارد. در یونان بشقابی از بذر کاشتنی را در روز سال نو نزد کشیش می برند تا بر آن دعا بخواند و هدیه اطفال را داخل کفش آنها می گذارند. پولندی ها روز اول سال نو را یاد آور خاطره به زندان افتادن اژدهائی به نام "لوایتان" می دانند که توانسته بهشت را به آتش بکشد. در سوئیس روز سال نو یک قطره رنگ را به نشانه برکت و باروری زمین می ریزند و در المان یک قطره جوهر را در آب می ریزند تا نقشی را که ایجاد می شود تفسیر کنند. در دانمارک ظرف های شکسته پشت دروازه خانه در شب نوروز نشانه خوبی به حساب می آید مردم ظروف شکسته را در طول سال نگه می دارند و شب نوروز آنها را پشت در خانه دوستان و آشنایان می گذارند.

برخی از مناطق امریکای شمالی معتقدند که لوبیای چشم بلبلی خوشبختی می آورد، بنا برین این غذای شب نوروز را از برنج و لوبیای چشم بلبلی درست می کنند. در امریکا جنوبی آدمک های چوبی جلو دروازه خانه آویزان می کنند در برخی از مناطق امریکای جنوبی هم از پنجره خانه ها آب به بیرون می ریزند و با این کار روح های شیطان را از خانه می رانند.

در شرق دور: سنت ریختن آب تقریباً در تمام کشور های خاور دور نیز در آغازین روز سال اجراء می شود. آنها به یکدیگر آب می پاشند بیشتر مردم در گذرگاهها ترهستند که نشانه وارد شدن سال پر باران و حاصل خیزی است. کامبوجیها روز عید به راهبان غذای مخصوص هدیه می دهند و برای آمدن باران دعا می خوانند. ویتنامی ها در روز سال نو "نت" گه "نو" روز آنهاست خانه های خود را با شکوفه های زرد می آرایند و تلاش می کنند که رفتار و کرداری شایسته در آغاز سال داشته باشند.

برای تایلندیها آزاد کردن حیوانات خوشبختی به همراه می آورد. آنها حیواناتی را که برای تفریح و سرگرمی در خانه نگه می دارند روز اول سال آزاد می کنند. در خاور دور به ویژه در چین مردم با حمل اژدهای بزرگی در خیابانها روز آغاز سال را به پای کوبی می گذرانند. اژدهای چینی خلاف اژدهای پولیندی قدرتی است که خدایان به امپراتورمی بخشیده اند روزنوروز تمام چیز های تیزوبرنده از دسترس دورنگه داشته می شود و هیچ کس حق ندارد از مرگ و بیماری حرف بزند، غذا ها در ظرف سرخ رنگ گذاشته شده و هدایا در بسته بندی قرمز ارسال می شوند نوشتن بارنگ طلائی روی پاکت ها خوشبختی به ارمغان می آورد.

بوداییان سراسر جهان در اولین روز سال نو، مجسمه های بودا را با آب معطر شست و شو می دهند.

هندوها: مراسم سال نو در مناطق مختلف متفاوت است. هندو های بنگلادش در روز سال نو گلدانی حاوی یک درخت عم به خانه می آورند که آوردن برکت را نشان میدهد در سریلانکا در شب سال نو تا نیمه شب که سال جدید می رسد غذا نمی پزند و چراغ روشن نمی کنند.

معروفترین مراسم هندوها دیوالی است که پنج روز طول می کشد. روز دوم که طبق تقویم گجراتی آغازین روز از سال نواست ، خاطره کشته شدن یکی از شاهان ستمگر ناحیه تبت را یاد آورمی شود که کریشنا او را می کشد زنان اسپر در حرمسرای او را آزاد می کند و گوسواره اش را باز پس می گیرد و به گوش خود می آویزد. از خون او خال قرمز ی در وسط پیشانی خود می گذارد قبل از طلوع آفتاب حمام می کنند تا خود را از آلودگی خون خبیث او بزدايد بنا بر این در این روز زنها خود را می آریند و بر پیشانی خود خال سرخ می گذارند، طلا و نقره می خرند و مردم قبل از طلوع آفتاب حمام می گیرند.

یهودیان:- خلاف هندوها، یهودیان سراسر جهان از آئین یکسانی برای آغاز سال نو یهودی پیروی می کنند. حسب یک سنت مذهبی هرکس در پایان سال نو به کارهایی که در طول سال انجام داده رسیدگی می کند و نسبت به کارهای بد خود از درگاه خداوندی عذر میخوانند. یهودیان معتقدند خداوند در هنگام سال نو روش های شان را بررسی کرده برنامه های این عید مذهبی است تا مردم به کنیسه می روند دعا می خوانند و کار خرید و فروش را نمی کنند

مسلمانان:- اول محرم ، اولین شب از سال قمری ، تنها در برخی از کشورهای سنتی با ریشه هائی از چراغ، با دیگر شبها متمایز می شود. اول محرم در مصر ، رؤیت هلال ماه نو که به تأیید مفتی اعظم الازهر رسیده، در شب اول محرم بر بلندای مسجدی که بر فراز تپه ای در وسط شهر قاهره قرار گرفته جمع شده و مردم سال نو را به یکدیگر تبریک می گویند در اکثر کشورهای اسلامی آغاز سال نو، با نقل داستان هجرت پیامبر اسلام حضرت محمد(ص) از مکه به مدینه شروع میدارند.

نو روز عید سال نو و عید ملی ساکنان ایران است. در کشور های آسیای میانه خیابانها و معابر را می آریند. در پاکستان روز سال نو آتش روشن می کنند. علوی های کرد ترکیه نو روز را به عنوان تولد حضرت علی (ع) جشن می گیرند. در ایران سر سفره هفت سین می نشینند. تخم مرغ رنگ کرده، سبزه و سنبل و سمنک که از جوانه گندم تهیه می شود هر یک نمادی از زایش و باروری و خرسندی را نوید می دهد و آینه نشانگر پیروزی و نورو روشنائی بر تاریکی و پلیدی است. سبب علامت دوستی، عشق و همدلی دوستی و مهمان نوازی صمیمانه ایرانیان محسوب می شود.

جشن نو روز در افغانستان:- جشن باستانی نو روز از زمانهای باستان تا کنون با شکوه مندی تمام در سرزمین افغانستان تجلیل می شود. این جشن باستانی که نوید بخش پایان زمستان و آغاز گر بهار است، پیشینه کهنی دارد. در مسیر تاریخ افغانستان، این جشن بهاری از نسلی به نسلی به میراث رسیده و در هر یک از مراحل و مقاطع تاریخ متناسب با شرایط و مقضیات زمان به شیوه های خاصی برگزار شده است.

در باره پیدایش و وجه تسمیه نوروز سخنوران این سرزمین باستانی و این حوزه تمدن، سخنهای زیادی گفته اند. بعضی از محققان ریشه های تاریخی این سنت بزرگ را به دوران جمشید شهریار بزرگ آریانا نسبت داده و به همین سبب نو روز را "نو روز جمشیدی" نیز گفته اند.

در مجله فرهنگ آریانا در باره نو روز از گفته های فردوسی بزرگ این گونه نقل قول شده است: " جمشید پس از یک سلسله اصلاحات اجتماعی، بر تخت زرین نشست و فاصله بین دماوند تا بابل را در یک روز پیمود و آن روز "روز اول ماه حمل بود. چون مردم این شگفتی را از وی بدیدند جشن گرفتند و آن روز را نو روز خواندند"

برخی دیگر از نویسندگان نیز چنین گفته اند :

در آن روز گاری که کاوه آهنگر علیه ضحاک قیام کرد و در این روز فرشتگان از آسمان به زمین فرود آمدند و به کمک کاوه شتافتند و فریدون به کمک کاوه بر ضحاک غلبه کرد و مردم را از شربیداد وی نجات داد، مردم آریانا شادمان شدند و به شکرانه این پیروزی و نیک بختی، آن روز را جشن گرفتند"

در منا و متون ادبی و تاریخی روایت شده است که در روزگاران که سرزمین فارس قدیم و آریانای باستان جزء قلمرو جمشید بود در روز آغازین ماه حمل نیشکر را شناختند. وقتی جمشید نی را دید که از آن آب شیرین تراوش می کند، امر کرد که آب این نبات را بیرون آورده و از آن شکر بسازند و در روز پنجم ماه حمل مردم از این آب شیرین جهت تبریک به همدیگر هدیه فرستادند و این روز را روز امید نام نهادند و گفتند که هر کسی در صبح این روز فرخنده قبل از آن که سخن بر زبان آورد از این آب شیرین و شکر بچشد و با روغن زیتون تن خود را چرب کند، در طول سال از انواع بلاها در امان خواهد بود.

به باور بیشتر نویسندگان پهنه زبان فارسی، مهمترین کتابی که درباره جشن نوروز نوشته، کتاب نوروز نامه منسوب به حکیم عمر خیام است که همه نویسندگان و سخنوران در ارتباط با نوروز به آن استناد کرده اند. حکیم ابوقاسم فردوسی سخن سالار توانای زبان فارسی نیز نوروز را به دوران جمشید نسبت داده است و افزوده است که جمشید زمانی که بر اورنگ سلطنت آریانا جلوس کردو با بدکاران مبارزه کرد ورنگ کدورت از دلهای حسودان و نابخردان شست مردم آن ایام را به فال نیک گرفته و آغاز نوروز پنداشتند.

پیروان آئین زردشت را عقیده برین است که روز شش ماه حمل زردشت توفیق یافت که با خداوند مناجات کند لذا این را به نام نوروز جشن می گرفتند. به هر حال قافله سالاران عرصه ادب و فرهنگ آریانا در باب نوروز و جشنهای ملی آریانیان سخنها ی زیادی گفته اند که یاد آوری آنها اهمیت این جشن فرخنده را در ادوار گذشته تاریخ این سرزمین به نمایش می گذارد و مردمان این حوزه مدنی واین خطه باستانی از جشن نوروز به گرمی استقبال نموده و با قدرشناسی و تجلیل از آن، زندگی امروزی خود را به گذشته های دورتر تاریخی خویش پیوند می زنند.

تجلیل سال نو پس از ظهور دین مقدس اسلام :-

با ظهور دین مقدس اسلام، نوروز با سنت های اسلامی پیوند یافت و قدرشناسی از نوروز در پرتو فرهنگ مشترک اسلامی و خراسانی به گونه های خاصی به عمل آمد. درین روز مسلمانان جهان به نیت پاک جهت رسیدن به مراد به زیارتگها رفته و توغ و علم های اعزازی بر فراز این زیارتگها به اهتزاز در می آورند. یکی از سنتهای مردم افغانستان به ویژه در شهر شمالی مزار شریف و نیز در شهر کابل پایتخت بر افراشتن "ژنده" است که به "ژنده سخی" معروف است. به اساس یک روایت تاریخی، در ۱۲۸۸ هجری "نایب محمد علم خان" در اطراف حرم حضرت علی(ع) ملحقات و خانه ها اعمار کرد و چوب راست و محکمی را از جنگل های ماورانهر خواست و در ساختن علم مبارک از آن کارگرفت که امروز مورد استفاده است. در نزد مسلمانان و به خصوص نویسندگان اسلامی، باور هائی وجود دارد که نوروز مصادف به روز قبول امانت رهبری اسلام در مقام خلافت از جانب حضرت علی(ع) بوده است که این امر سیمای تاریخی نوروز را جلوه و شکوه دیگری بخشید.

در دوره های بعدی تاریخ اسلامی افغانستان و با رستاخیز ابومسلم خراسانی که حیات ملی و آزادیخواهی ساکنان این سرزمین با جوهر حقیقی اسلام پیوند یافت، جشنهای ملی، از جمله جشن نوروز رونقی تازه یافت.

قابل توضیح و تذکر جدی است و برای تمام فرهنگیان و دانشمندان تاریخی هویدا است که در حدود پنج هزار سال قبل از امروز در زمان جمشید "یما پادشاه" در بلخ "بخدی" در ولایت شمال افغانستان، که دور از سرحدات مشترک به

ایران امروزی واقع است، جشن گرفته میشود. در حقیقت این جشن آریائی همانند خود اقوام آریائی در سواحل دریای آمو به وجود آمده بعد ها با پهن شدن اقوام آریائی در منطقه. در سایر کشور های منطقه پا گرفت و استحکام یافت و اکنون این میلهٔ بستانی آریائی در حدود بیش از یازده کشور جهان به نام جشن نو روز و آغاز سال نو تجلیل می گردد. درین آواخر مجمع عمومی سازمان ملل متحد، بنا بر پیشنهاد مشترک ممالک فارسی زبان، به قطعنامهٔ تاریخی ۲۳ فبروری سال ۲۰۱۰ نوروز را به عنوان یک مناسبت جهانی به رسمیت شناخت. کنگره امریکا نیز روز دو شنبه ۱۵ برج مارچ همان سال با تصویب قطعنامه ای "اهمیت فرهنگی و تاریخی" مهم ترین جشن باستانی را به رسمیت شناخت. که افتخار بس بزرگیست برای افغانستان. اما نقطه قابل توجه جدی و یادآوری این است که در این قطعنامه اجلاس کامل یونسکو، ملل متحد و فیصله کنگره اضلاع متحدهٔ امریکا از ریشه ایرانی این جشن یاد آوری شده. در حالیکه مستند به شواهد واضح تاریخ این جشن ریشه افغانی داشته نه ایرانی. همچنان در روز ۲۱ ماه مارچ که مصادف به نوروز سال ۱۳۹۰ هجری شمسی در تالار مقر ملل متحد در شهر نیویارک امریکا از بزرگداشت اینروز تجلیل به عمل آمد که سخنرانی توسط نماینده مملکت تاجکستان منحیث یک مملکت فارسی زبان صورت گرفت و کنسرتی توسط خوانندگان و نوازندگان تاجکی اجراء گردید. همچنان آقای اوباما رئیس جمهور امریکا نوروز را از طریق رسانه ها تبریک گفت. و درین گفتارروی صحبت شان تماماً طرف مردم ایران بود نه افغانستان.

گله مندی و شکوه براین است که دولتمردان افغانستان بالخصوص وزارت اطلاعات و کلتور و شخص نماینده دولت افغانستان در ملل متحد هیچ چیزی شنیده نشد. در حالیکه حفظ اسقلال ملی و سرحدات وطن ازوظایف دولت است همچنان حفظ میراث فرهنگی و تاریخی مملکت. اما دولت موجوده متأسفانه در زمینه هیچ چیز نتوانسته که ایجاب بحث جداگانه را می نماید که از حوصله این نوشته خارج است. ختم

یادداشت:

از اداره مستعمراتی کرزی که تمام افغانستان را دو دسته تقسیم ارباب متجاوز خود کرده است نباید به خاطر پاسداری از ارزش های فرهنگی و تاریخی کشور امیدی داشت.

اداره پورتال AA-AA